

Taktinen neuvottelu suorittajan näkökulmasta

Kuopion poliisiasemalla

Rosa-Liina Korhonen

11/2020

Tiivistelmä

Tekijä Rosa-Liina Korhonen	Tutkinto Poliisi (AMK)
Julkaisun nimi Taktinen neuvottelu suorittajan näkökulmasta – Kuopion poliisiasemalla	Julkisuusaste Julkinen
Ohjaaja Koppanen Kari, Lehtoranta Marko	Opinnäytetyön muoto Kvalitatiivinen opinnäytetyö
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän opinnäytetyön aihe on taktinen neuvottelu suorittajan näkökulmasta Kuopion poliisiasemalla. Valitsin aiheen, koska aihe on ajankohtainen ja uskon taktisen neuvottelun käytön yleistyvän koko ajan. Työtä varten on haastateltu neljää Kuopion poliisiasemalla toimivaa taktisen neuvottelun koulutuksen saanutta poliisia.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää haastatteleamalla taktisia neuvottelijoita millaisia käsityksiä ja kokemuksia taktisilla neuvottelijoilla on työstään. Kysymystä on pyritty selvittämään muun muassa seuraavien kysymysten avulla: mitä piirteitä hyvällä taktisella neuvottelijalla on, miten neuvottelutilanteet koetaan, mitä taktiselta neuvottelijalta vaaditaan ja minkälaisia vinkkejä taktisilla neuvottelijoilla on antaa muille poliiseille.</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Haastattelut on toteutettu teemahaastatteluna. Työssä on hyödynnetty sisällönanalyysia tarkasteltaessa aineistoa, sen yhtäläisyyksiä ja eroja.</p> <p>Haastatteluissa korostuivat taktisten neuvottelijoiden keskustelu ja kuuntelutaidot yhtenä tärkeimpänä asiana. Myös jokapäiväinen poliisin työ nähtiin sisältävän neuvottelua jossain muodossa.</p>	
Sivumäärä 28 + 1 liitesivu	Tarkastuskuukausi ja -vuosi 11/2020
<p>Avainsanat</p> <p>Taktinen neuvottelu, taktinen neuvotteluryhmä, kohdehenkilö, poliisi, kvalitatiivinen menetelmä, haastattelu</p>	

Sisällys

1 JOHDANTO	3
2 TUTKIMUSMENETELMÄ	6
2.1 Kvalitatiivinen tutkimus	6
2.2 Kvalitatiivisen tutkimuksen suhde kvantitatiiviseen tutkimukseen	8
2.3 Aineistonkeruu – haastattelu	9
3 TAKTINEN NEUVOTTELU	11
3.1 Taktinen neuvottelu	11
3.2 Taktisen neuvottelun historia Suomessa	12
3.3 Taktisen neuvottelun koulutus	13
3.4 Aihetta käsittelevät tutkimukset	13
4 ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET	15
4.1 Tutkimuksen analyysi	15
4.2 Taktisten neuvottelijoiden haastattelut	16
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	20
6 POHDINTA JA LOPPUYHTEENVETO	23
6.1 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	23
6.2 Tutkimuksen eettisyys ja lisätutkimamahdollisuus	24
6.3 Opinnäytetyöprosessi	25
LÄHTEET	27
LIITTEET	29
Liite 1: Haastattelukysymykset	29

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on taktinen neuvottelu sen suorittajan näkökulmasta. Olen rajannut aiheen Kuopion poliisiaseman taktisiin neuvottelijoihin. Taktisella neuvottelulla tarkoitetaan tilannetta, jossa poliisimies ja kohdehenkilö keskustelevat kriittisessä tilanteessa. Tilanne voi olla esimerkiksi itsetuhoisen henkilön kiinniotto tai panttivankitilanne. Taktisesta neuvottelusta käytetään lyhennettä Tane. Omassa työssäni tulen käyttämään käsitettä taktinen neuvottelu. Kohdehenkilöllä tässä työssä tarkoitan henkilöä, jonka kanssa poliisi taktisen neuvottelun tilanteessa toimii ja joka pyritään saamaan poliisin hallintaan.

Minua kiinnostaa taktinen neuvottelu, koska se ei ole kaikille tuttu aihe enkä itsekään tiennyt siitä ennen kuin aloitin opiskelun Poliisiammattikorkeakoulussa. Lisäksi olen kiinnostunut tietämään, millä keinoilla ihmisiin pystytään vaikuttamaan ja miten taktista neuvottelua vaativista tilanteista selviää. Yleinen käsitys ihmisillä voi olla poliisista, joka menee aina suoraan uhkaavaan tilanteeseen ja käyttää pääasiassa fyysistä voimaa ja voimankäyttövälineitä. Mielestäni on hyvä tuoda esiin myös muunlaisia toimintatapoja. Haluan myös oppia lisää taktisesta neuvottelusta ja toivottavasti herättää muidenkin kiinnostusta aihetta kohtaan.

Keskityn työssäni Kuopion taktista neuvottelua suorittaviin henkilöihin ja muodostan työn aineiston pääasiassa heidän kokemustensa ja ajatustensa mukaan. Lisäksi hyödynnän olemassa olevia tutkimuksia ja kirjallisia lähteitä. Koen että poliisin työssä keskustelu ja neuvottelutaidot ovat korostuneessa asemassa, sillä esimerkiksi mielenosoitukset ovat lisääntyneet ja siten aihe on ajankohtainen.

Omaa opinnäytetyötäni varten haastattelin neljää Kuopion poliisiasemalla toimivaa poliisia, jotka tekevät perustoimenkuvansa ohella taktista neuvottelua. Lähetin kysymykset haastateltaville etukäteen sähköpostilla, jotta he saavat tutustua niihin rauhassa. Tämän jälkeen suoritin haastattelut.

Tavoitteenani työssä on selvittää mitä taktista neuvottelua tekevät ajattelevat työstään ja millaisia vinkkejä tai toimintaohjeita heillä olisi antaa muille poliiseille neuvottelutilanteisiin. Haastatteleamalla taktisen neuvottelun osaajia uskon saavani

todenmukaista ja hyödyllistä tietoa. Haluan työllä kartoittaa Itä-Suomen (Kuopio) poliisilaitoksen taktisen neuvottelun osaamista ja toimintatapoja. Lisäksi tavoitteenani on selvittää mitä piirteitä hyvällä taktisella neuvottelijalla on ja mikä taktisia neuvottelijoita mahdollisesti yhdistää.

Mielestäni aihe on ajankohtainen ja tärkeä. Sain kuulla tehdessäni tätä opinnäytetyötä, että poliisiorganisaatioissa taktiset neuvottelijat joutuvat välillä monta kertaa kertomaan taktisen neuvottelun mahdollisuudesta ja sen käytöstä toisille poliiseille. Aihe ei siis ole vielä kaikkien tiedossa tai ainakaan aktiivisessa käytössä.

Kerron työssäni alussa valitsemastani opinnäytetyön muodosta ja taktisen neuvottelun teoriasta. Tämän jälkeen käyn läpi analyysin ja tutkimustulokset sekä johtopäätökset. Lopuksi pohdinnassa ja loppuyhteenvedossa arvioin muun muassa tutkimuksen luotettavuutta. Tärkeimpiä lähteitäni ovat haastattelut ja muut opinnäytetyöt. Taktisesta neuvottelusta ei ole saatavilla paljoa julkisia lähteitä, ja sen takia koin aineiston löytämisen hieman haasteellisena.

Opinnäytetyön tekeminen on kirjoittamista, oikeiden asioiden hahmottamista kaikesta tiedosta ja uskon, että olemme saaneet koulusta tähän hyvät valmiudet. Opin tätä työtä tekemällä monia hyödyllisiä asioita, muun muassa kirjoittamista, aikataulutusta ja voisin sanoa tämänlaisen työn jollaintapaa kasvattavan itseä. Opin myös paljon hyödyllistä tietoa käsittelemästäni aiheesta.

Aiemmat tutkimukset, jotka liittyvät aiheeseen ovat ”Suomen poliisin taktisen neuvottelun aikana kerätyn aineiston käsittely – lainopillinen tutkielma” (Aldin, 2017), ”Jyväskylän yliopiston pro gradu: Suomen poliisin taktinen neuvottelu – Neuvottelijoiden käsityksiä ja kokemuksia vuorovaikutusilmioistä” (Jalosalmi, 2010) sekä ”Taktinen neuvottelutaito” (Määttänen, Nurmi & Välihalo, 1989). Uusin Poliisiammattikorkeakoulussa tehty opinnäytetyö, jossa kerrotaan taktisesta neuvottelusta, on Veera Auvisen tekemä opinnäytetyö ”Taktinen neuvottelu: Tietoisuuden lisääminen ja käytettävyyden tehostaminen poliisin operatiivisessa toiminnassa” (2020).

Lisäksi aihetta lähellä ovat Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöt: ”Taktinen neuvottelu” (Saksinen, Vesikko, 2001), ”Itsetuhoisen kohtaaminen poliisityössä”

(Tarvainen, Toivanen, 2017), ”Invisio V50-laitteen käyttö taktisessa neuvottelussa” (Viikari, Voutilainen, 2016), ”Tulkin käyttö taktisessa neuvottelussa” (Kesti, Jutta, 2018) sekä ”Itsetuhoisen ihmisen kohtaaminen poliisin ja psykologin näkökulmasta” (Kilpeläinen, Mänttari, 2020).

2 TUTKIMUSMENETELMÄ

Jyväskylän yliopiston (2020) mukaan tutkimusmenetelmiksi kutsutaan empiirisen tutkimuksen aineiston hankinta- ja analyysivälineitä. Tutkimusmenetelmät jaetaan laadullisiin ja määrällisiin tutkimusmenetelmiin. Kvalitatiivista tutkimusta sanotaan laadulliseksi tutkimukseksi ja kvantitatiivista tutkimusta määrälliseksi tutkimukseksi. (Jyväskylän yliopisto, 2020.) Oman opinnäytetyön olen tehnyt kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimusmenetelmällä. Käytän tässä työssä käsitettä kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimusstrategiat voidaan jakaa kolmeen ryhmään, 1. kvantitatiivinen kokeellinen tutkimus, 2. kvantitatiivinen survey-tutkimus eli niin sanottu lomaketutkimus ja 3. tapaustutkimus eli kvalitatiivinen tutkimus (Jyväskylän yliopisto, 2020).

2.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa on pyrkimyksenä ymmärtää kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä (Jyväskylän yliopisto, 2015). Saaranen-Kauppinen ja Puusmiekka (2009) kuvaavat laadullisen tutkimuksen tietolähteitä. Laadulliset tutkimukset rakentuvat tietystä aiheesta aiemmin tehdyistä tutkimuksista sekä teorioista. Lisäksi laadullisissa tutkimuksissa hyödynnetään empiiristä aineistoa. Aineistot ovat tavallisesti tekstimuotoisia tai tekstimuotoon muutettuja aineistoja. Tutkijan oma ajattelu ja päättely toimivat myös laadullisen tutkimuksen pohjana. (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 6.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen kohdalla voidaan puhua tietyistä tutkimuksen teon keskeisistä ominaisuuksista. Laadullisessa tutkimuksessa huomiota tulee kiinnittää 1) aineistonkeruumenetelmän valintaan. (Eskola & Suoranta, 1998, s. 15.) Kvalitatiivisia aineistonkeruumenetelmiä ovat muun muassa haastattelu, elämäkerrat, kirjeet, havainnointi, päiväkirjat ja kulttuurituotteiden hyödyntäminen (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 6-7). Myös Eskola ja Suoranta (1998) kuvaavat pelkistetyimmillään laadullisen aineiston tarkoittavan tekstimuotoista aineistoa. Se voi olla syntynyt tutkijan valintojen ja asetelmien seurauksena eli esimerkiksi haastattelut ja havainnointi tai riippumatta tutkijasta kuten esimerkiksi päiväkirjat, omaelämäkerrat, kirjeet ja kaikki muuta tarkoitusta varten

tehdyt materiaalit. Aineistovalikoima on suuri, koska aineistona voi käyttää melkein mitä tahansa kirjoitettua aineistoa. (Eskola & Suoranta, 1998, s. 15.)

Laadullisessa tutkimuksessa huomiota kiinnitetään myös 2) tutkittavien näkökulman esiintuomiseen (Eskola & Suoranta, 1998, s. 15). Tutkittavien näkökulmat kuullaan eikä tutkimuksessa käytetä kokeellisia asetelmia (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 6-7). Tutkimuksen tekijä ei siis saa pyrkiä vaikuttamaan tutkittavan vastauksiin. Tutkija voi kuitenkin ohjata tutkittavaa kertomaan tutkimuksen teon kannalta olennaisista asioista.

Laadullisessa tutkimuksessa tulee lisäksi muistaa 3) harkinnanvarainen otanta sekä 4) aineiston laadullis-induktiivinen analyysi (Eskola & Suoranta, 1998, s. 15). Tällöin huomiota kiinnitetään siihen, että tutkimukseen osallistuvat ovat tutkimuksen teon kannalta oikeanlaisia tutkittavia sekä tutkimuksen analysoinnissa edetään yksittäisten havaintojen myötä yleisempien tulosten muodostamiseen (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 6). Laadulliselle tutkimukselle onkin Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan tyypillistä melko pieni määrä tapauksia, joihin keskitytään. Tapauksia pyritään analysoimaan mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri onkin laatu enemmän kuin määrä. (Eskola & Suoranta, 1998, 18.)

Laadullisessa tutkimuksessa tärkeää on myös 5) tutkimuksen hypoteesittomuuden noudattaminen (Eskola & Suoranta, 1998, s.15). Hypoteesittomuus kuvastaa tutkimuksen teon lähtökohtaa, jossa tutkimuksen tuloksista ei ole muodostettu ennakkoon olettamuksia (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 7). Eskolan ja Suorannan (1998) mukaan laadullisen tutkimuksen alkuvaiheissa ei siis välttämättä tarvita ennakoasetelmia tai määritelmiä. Puhutaankin aineistolähtöisestä analyysistä, joka tarkoittaa yksinkertaisimmillaan teorian rakentamista empiirisestä aineistosta lähtien, ikään kuin alhaalta ylöspäin. Tässä korostuu aineiston rajaus, jolla varmistetaan tutkittavien sopiminen tutkimukseen ja vastaavuus tutkimuskysymykseen. (Eskola & Suoranta, 1998, s. 19.)

Tutkimuksen kirjoitusvaiheessa huomiota tulee kiinnittää myös 6) tutkimuksen tyylilajiin, 7) tulosten esitystapaan sekä 8) tutkimuksen narratiivisuuteen (Eskola & Suoranta, 1998, s. 15). Laadullisen tutkimuksen raportoinnissa ei saisi olla liian tiukkaa formaattia. Kerronnallisuus ja aineistojen tarinallisuus on myös laadullisessa tutkimuksessa tavallisesti

osana tutkimuksen kirjoittamista ja esittämistä. (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekkka, 2009, s. 7.)

Koko tutkimuksen teon prosessin ajan tulee myös muistaa huomioida 9) tutkijan asema (Eskola ja Suoranta, 1998, s.15). Tutkijan tulee pohtia sekä tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä, että omaa suhdettaan tutkimukseen osallistuviin sekä tutkimuksen yleisöön laajemmin. Tutkijan tulee myös pohtia osana tutkimusta omia tutkimusta koskevia valintoja ja sen myötä tutkimuksen luotettavuutta. (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekkka, 2009. s.7.)

Valitsin opinnäytetyölleni kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska halusin ymmärtää taktista neuvottelua tekevien henkilöiden ajatuksia ja suhtautumista työhön. Tämän menetelmän avulla pystyin myös antamaan haastateltavien jakaa vapaasti omia ajatuksia aiheesta. Laadullisessa tutkimusmenetelmässä on myös luonnollista haastateltavien omien ajatusten esiin tuominen aiheesta. Minua kiinnostaa myös taktisten neuvottelijoiden kokemukset erilaisista neuvottelutilanteista. Koska aineistonkeruu toteutettiin teemahaastatteluna sähköisen kyselylomakkeen sijaan, muodostui haastattelutilanteesta myös vuorovaikutuksellinen ja pystyimme keskustelemaan aiheesta. Haastateltavalle tämä voi olla helpompi tapa jakaa kokemuksiaan ja ajatuksiaan, koska kirjoittamalla ajatusten tuotto voi olla rajallisempaa ja ajatus ei välttämättä toimi niin hyvin. Kasvokkain suoritettussa haastattelussa kysymyksiä tarkentaminen on myös helppoa.

2.2 Kvalitatiivisen tutkimuksen suhde kvantitatiiviseen tutkimukseen

Mielestäni tutkimusta tehdessä on hyvä tietää myös mitä kvantitatiivinen tutkimus on. Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus on tutkimusta, jossa tilastot ja numerot ovat suuressa roolissa. Alasuutari (1995) kuvaa kuinka kvantitatiivisessa analyysissä argumentoiminen tapahtuu lukujen sekä niiden välisten tilastollisten yhteyksien avulla. Tarkoituksena on laittaa aineisto taulukkomuotoon eli jokaiselle tutkimusyksikölle annetaan arvoja eri muuttujilla. Muuttujat voivat olla numeraalisia tai vaikka kirjaimia, jolloin puhutaan nominaalimuuttujasta. Hyvä esimerkki on n-kirjain naisesta ja m-kirjain miehestä. (Alasuutari, 1995, s. 34.)

Useimmiten aineistolähteisyys rinnastetaan kvalitatiiviseen tutkimukseen ja teorialähteisyys kvantitatiiviseen tutkimukseen, mutta tämä ei täysin pidä paikkaansa ja on liian

yksinkertaistava jaottelu. Myös kvalitatiivisessa tutkimuksessa on näkyvästi mukana kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä ja toisinpäin. (Saaranen-Kauppinen & Puusmiekka, 2009, s. 5-6.) Alasuutari (1995) kuvaa kuinka kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi voidaan erottaa toisistaan, mutta niitä voidaan myös soveltaa samassa tutkimuksessa sekä tutkimusaineiston analyysissä. Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen analyysi eivät ole toisensa vastakohtia, vaan niitä voidaan pitää tietyllä tapaa toistensa jatkumona. (Alasuutari, 1995, s. 32.)

Omassa opinnäytetyössäni olisin voinut hyödyntää kvantitatiivista tutkimusta esimerkiksi luomalla Webropol-kyselyn. Kyselyssä olisi voitu kysyä esimerkiksi tyytyväisyyttä taktisen neuvottelun koulutukseen ja pisteyttää vastaukset ykkösestä viiteen. Tässä tapauksessa tutkimusaineiston pitäisi olla suurempi.

2.3 Aineistonkeruu – haastattelu

Haastattelu on Ruusuvuoren ja Tiittulan (2005) mukaan haastattelun osapuolten eli haastattelijan ja haastateltavan keskinäistä keskustelua ja vuorovaikutusta. Haastattelun voi ajatella syntyvän sen jäsenten yhteistyöllä. Vuorovaikutus on tärkeää haastattelutilanteessa ja muissa tutkimuksen teon vaiheissa kuten haastattelun suunnittelussa, tutkimusaineiston analyysissä ja tulosten raportoinneissa. (Ruusuvuori & Tiittula, 2005, s. 13.)

Metsämuuronen (2006) kuvailee haastattelun olevan ennalta suunniteltua ja aina haastattelijan alulle panemaa. Haastattelijan tulee siis tutustua tutkimuksen kohteeseen käytännössä ja teoriassa ennen haastattelun tekoa. Haastattelija toimii myös ohjaajana haastattelussa ja johdattelee tarvittaessa haastateltavaa vastaamaan kysymyksiin. Haastattelijan tulee kyetä myös motivoimaan sekä ylläpitämään haastateltavan motivaatiota. Haastattelu voi kestää parista minuutista päiviin. Haastattelu on aina tutkijan ja tutkittavan eri lähtökohdista huolimatta vuorovaikutuksellinen tilanne. (Metsämuuronen, 2006, s. 113.)

Haastattelut voidaan Näpärän (2017) mukaan jakaa kolmeen eri lajityyppiin. Strukturoidussa haastattelussa, jota voidaan kutsua myös lomakehaastatteluksi, kaikille haastateltaville esitetään samat kysymykset koko haastattelun ajan. Kysymysten esittämisjärjestys on myös sama, mikä takaa sen, että haastateltavat ymmärtävät kysymykset samalla tavoin.

Strukturoidussa haastattelussa on valmiit vaihtoehdot, joista vastaajan on valittava itselle sopivin. Puolistrukturoitu haastattelu eroaa strukturoidusta haastattelusta niin, että siinä ei ole valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltava saa kirjoittaa vapaasti vastauksen. Teemahaastattelu on sovellettu puolistrukturoitu haastattelu. Siinä kysymykset voidaan esittää vapaammassa järjestyksessä ja edetä osittain sitä mukaa, mikä tuntuu seuraavaksi luontevalta. Avoin haastattelu on melkein kuin keskustelua kahden ihmisen välillä, koska siinä ei tarvitse noudattaa mitään tiettyä järjestystä vaan haastattelun aikana keskustellaan tiettyyn teemaan liittyvistä asioista. (Näpärä, Spoken, 2017.)

Haastattelun nauhoittaminen on yleistä ja sen etuna on mahdollisuus tutustua toisten haastatteluihin sekä palata uudelleen omaan haastatteluun, mikä auttaa muistamisessa ja tulkintojen tarkastamisessa. Nauhoituksen avulla haastattelusta voidaan raportoida tarkemmin (Ruusuvuori & Tiittula, 2005, s. 14-15). Haastattelutilanne voidaan myös videoida. Videota katsomalla pystyy tarkastelemaan myös haastateltavan eleitä ja ilmeitä, joista osa jää haastateltavalta huomioimatta.

Opinnäytetyötäni varten tehty haastattelu on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Esitin kysymykset kaikille haastateltaville samassa järjestyksessä ja annoin heidän omin sanoin kertoa vastauksensa esittämiini kysymyksiin. En myöskään rajoittanut haastateltavien vastauksia vastausten pituuden suhteen. Välillä haastattelun aikana syntyi vuoropuhelua, kun keskustelimme aiheesta.

3 TAKTINEN NEUVOTTELU

Tässä luvussa käyn läpi taktista neuvottelua, sen historiaa Suomessa sekä lyhyesti taktisen neuvottelun koulutusta. Lopuksi esittelen aiheeseen liittyviä tutkimuksia.

3.1 Taktinen neuvottelu

Taktinen neuvottelu tarkoittaa koulutettujen poliisimiesten suorittamaa neuvottelua tai jo alkaneen neuvottelun tukemista erityyppisten konfliktitilanteiden ratkaisemiseksi. Taktinen neuvotteluryhmä on neuvottelijoista koostuva alueellinen ryhmä. (Poliisihallituksen määräys, 2014.)

Taktinen neuvottelutilanne voidaan jakaa Kestin (2018) mukaan vaiheisiin, joista ensimmäinen on käynnistysvaihe. Käynnistysvaiheessa on pyrkimyksenä saada kontakti kohteeseen ja selvittää hänen sen hetkistä tilaa. Tavoitteena on saada tilanne ja henkilö rauhoittumaan. Käynnistysvaiheessa pyritään myös selvittämään ongelmaa tilanteen takana ja sitä kautta purkamaan tilannetta ja löytämään ratkaisu. (Kesti, 2018, s. 11.)

Kestin (2018) kuvauksen mukaan monesti käynnistysvaiheen aloittaa poliisimies, joka ei ole saanut koulutusta taktiseen neuvotteluun. Ensipartio toimii heille opetetulla tavalla eli riippumatta tilanteesta eristää aluetta, kerää tietoa ja havainnoi ympäristöä tilanneanalyysin muodostamiseksi. Alussa poliisin on hyvä muistaa esitellä itsensä kohdehenkilölle ja pysyä rauhallisena. Tärkeää on myös kertoa kohteelle selvästi mitä poliisit haluavat hänen tekevän ja mitä hänen ei haluta tekevän, puhua totta ja olla mahdollisuuksien mukaan joustava. Joustavuus näkyy myös siinä, että on toivottavaa puhua siitä mistä kohdehenkilö haluaa puhua sekä esittää myös vaikeita kysymyksiä, mikä saa kohteen mielen ratinalisoitumaan. (Eml., s. 12.)

Kesti (2018) kertoo käynnistysvaiheen jälkeen tulevan ratkaisuvaiheen. Ratkaisuvaihe rakentuu neuvottelijan ja kohteen välisestä kanssakäymisestä. Sen aikana pyritään löytämään ratkaisu tilanteeseen keskustelun avulla ja myös kohteelle annetaan mahdollisuus ehdottaa omia ajatuksia tilanteen ratkaisuun. Tavoite on päästä lopputulokseen, jossa kukaan ei vahingoitu ja tilanteen jälkitoimet voidaan hoitaa hyvin. (Eml., s. 12.)

Kesti (2018) kuvaa viimeisen vaiheen olevan ratkaisuvaihe, jossa tavoitteena on saada kohdehenkilö luopumaan väkivaltaisista suunnitelmista. Neuvottelija pyrkii koko ajan siihen lopputulokseen, että kohde saadaan rauhallisesti poliisin haltuun huomioiden kaikkien turvallisuus. (Kesti, 2018, s. 12-13).

Koko toiminnassa korostuu poliisin pyrkimys noudattaa Poliisilaissa olevaa vähimmän haitan periaatetta, jonka mukaan poliisi ei saa puuttua toimenpiteillään kenenkään oikeuksiin enempää eikä kenellekään saa aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi (PolL1:4§). Tilanne koitetaan hoitaa pienimmällä voimalla mikä on mahdollista ja ensisijaisesti neuvoin, kehotuksin ja käskyin.

Lanceleyn (1999) mukaan yleisiä taktista neuvottelua vaativia tilanteita neuvottelijoille ovat esimerkiksi itsetuhoiset henkilöt. Itsetuhoiset henkilöt saattavat kokea kuoleman pelottavana asiana eivätkä halua tehdä sitä sen takia yksin. He saattavat myös haluta sanoa viimeiset sanansa jollekin ennen tekoa. Itsemurhan suunnitteluun voi liittyä monia tunteita kuten toivottomuutta, huomionhakuisuutta tai avuttomuutta. (Lanceley 1999, 33–35.) Muita neuvottelutilanteita ovat muun muassa panttivankitilanteet ja itsetuhoiset henkilöt. Kohteen uhriutumisen ja omien tekojen puolusteleminen voi olla yleistä, tämä koskee varsinkin itsetuhoisia henkilöitä. Kuuntelemalla kohdetta neuvottelija voi saada selville syyn kohteen käytökselle ja toiminnalle. (Strentz, 2018, s. 23.)

3.2 Taktisen neuvottelun historia Suomessa

Kesti (2018) kuvaa kuinka Suomessa taktista neuvottelua on alettu hyödyntämään 1970-1980-luvuilla, kun sen aikaisessa poliisiopistossa on harjoiteltu kotihälytystilanteita. Jo silloin puhuttamisen on havaittu olevan paras tapa selvittää tilanteet ja sitä kautta huomattu taktisen neuvottelun osaamisen ja koulutuksen tarve. Tietoa neuvottelusta on kerätty muun muassa harjoitusten kautta. (Kesti, 2018, s. 10).

Kesti (2018) kertoo 1970-luvun puolivälissä tapahtuneiden kansainvälisten panttivankitilanteiden olleen osaltaan omassa roolissaan viemässä kansainvälisellä tasolla taktisen neuvottelun koulutusta eteenpäin. Tällä tavoin on myös Suomen poliiseille saatu aiheesta tärkeää tietoa ja osaamista. Taktisen neuvottelun kursseja on Suomessa järjestetty 1980-luvulta alkaen ja niitä järjestetään yhä. (Kesti, 2018, s. 10).

3.3 Taktisen neuvottelun koulutus

Viikari ja Voutilainen (2020) kertovat taktisen neuvottelun koulutusta järjestettävän Tampereella Poliisiammattikorkeakoulussa, jossa järjestetään taktisen neuvottelun perus- ja jatkokursseja. Poliisin pitää pääsääntöisesti suorittaa edellä mainitut kurssit ennen kuin hän voi toimia taktisena neuvottelijana. Taktiset neuvottelijat kokoavat taktisen neuvotteluryhmän, jossa he toimivat taktisina neuvottelijoina omien tehtäviensä ohessa. Taktisen neuvotteluryhmän jäsenet harjoittelevat 4-6 kertaa vuodessa. Harjoitusten lisäksi vuosittain järjestetään valtakunnalliset taktisen neuvottelun seminaarit. Ryhmänjohtajille on myös omat valtakunnalliset koulutuksensa. (Viikari & Voutilainen, 2020, s. 14-15.)

3.4 Aihetta käsittelevät tutkimukset

Mainitsin johdannossa taktisesta neuvottelusta tehtyjä opinnäytetöitä, ja tässä esittelen osaa niistä hieman tarkemmin. En väitä, että tämä on kaiken kattava listaus aiheeseen liittyvistä tutkimuksista Suomessa, mutta tässä on ainakin tutkimuksia, joita hyödynsin tietoperustana.

Jyväskylän yliopiston pro gradu: Suomen poliisin taktinen neuvottelu – Neuvottelijoiden käsityksiä ja kokemuksia vuorovaikutusilmioistä (Jalosalmi, 2010). Jalosalmi on työllään halunnut lisätä ymmärrystä taktisesta neuvottelusta ja selvittää millaisia piirteitä siihen neuvottelutilanteena sisältyy. Jalosalmi on työtään varten haastatellut kahdeksaa taktisen neuvottelun saanutta poliisia ja antanut heidän kokemuksien ja ajatusten näkyä työssä ja sen tuloksissa.

Auvisen tekemä opinnäytetyö Taktinen neuvottelu - Tietoisuuden lisääminen ja käytettävyyden tehostaminen poliisin operatiivisessa toiminnassa. Auvinen on työssään selvittänyt miten hyvin yleisjohtajat ja kenttäjohtajat tuntevat ja tietävät taktista neuvottelua sekä miten paljon taktista neuvotteluryhmää käytetään.

”Invisio V50-laitteen käyttö taktisessa neuvottelussa” (Viikari, Voutilainen, 2016), Viikari ja Voutilainen selvittävät työssään kuinka paljon V50 laitetta käytetään taktisissa neuvottelutilanteissa ja millaisia käyttäjäkokemuksia sillä on.

Kestin opinnäytetyö ”Tulkin käyttö taktisessa neuvottelussa”, 2018 kertoo taktisista neuvottelutilanteista, joissa on käytetty tulkkia. Kesti selvittää työssään mitä erityispiirteitä, haasteita ja ongelmia liittyy tulkin käyttöön taktisessa neuvottelussa. Kesti on haastatellut

työtään varten taktisia neuvottelijoita ja tulkkeja, joilla on kokemusta neuvotteluista, joissa on käytetty tulkkia.

”Itsetuhoisen ihmisen kohtaaminen poliisin ja psykologin näkökulmasta” (Kilpeläinen, Mänttari, 2020). Kilpeläinen ja Mänttari ovat toiminnallisessa opinnäytetyössään tehneet koulutuspaketin itsetuhoisen henkilön kohtaamisesta. Työssään Kilpeläinen ja Mänttari kertovat itsetuhoisuudesta ja tutkivat itsetuhoisen henkilön kohtaamista poliisitehtävänä ja sen suorittamista poliisin eri toimintojen näkökulmasta haastatteleamalla muun muassa psykologia ja taktista neuvottelijaa.

Kansainvälisiä tutkimuksia ja julkaisuja taktisesta neuvottelusta löytyy enemmän kuin Suomesta. Omassa työssäni lainasin *Psychological Aspects of Crisis Negotiation* teosta, (Strentz, 2018) sekä *On-Scene Guide for Crisis Negotiators* teosta (Lanceley, 1999).

4 ANALYYSI JA TUTKIMUSTULOKSET

4.1 Tutkimuksen analyysi

Haastattelin työtäni varten neljää Kuopion poliisiasemalla työskentelevää poliisia. He kaikki tekevät perustoimenkuvansa ohella taktista neuvottelua. Haastateltavista kolme oli ylikonstaapeleja ja yksi vanhempi konstaapeli. Nauhoitin haastattelut, jonka jälkeen litteroin ne tietokoneelle. Litteroinnin jälkeen poistin nauhoitukset puhelimestani. Litteroidut haastattelut säilytän tutkimusaineistona. Muokkasin litterointia hieman helpompi lukuiseksi poistamalla joitain turhia sanoja, asiasisältöä kuitenkin muuttamatta.

Hyödynsin työssäni sisällönanalyysia, joka on kvalitatiivisessa tutkimuksessa käytetty aineiston analyysitapa. Sitä käytetään tekstien ja tekstimuotoon muokattujen aineistojen analysoinnissa, hyvä esimerkki on litteroitujen haastatteluiden analysointi. (Leinonen, 2018.) Leinosen (2018) mukaan sisällönanalyysin tehtävä on löytää tekstistä aineiston merkitykset. Tavoitteena on löytää asiasta tiivistetty ja yleistävä kuvaus ilman informaatioarvon häviämistä. Sisällönanalyysi sopii tilanteisiin, joissa aineiston keskeisimmät asiat halutaan esittää tiivistetysti sanallisessa muodossa. Aineistolähteinen sisällönanalyysi on yksi sisällönanalyysi tyypeistä, se tarkoittaa tilannetta, jossa aineisto ohjaa analyysin tekoa. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa aineistosta etsitään tärkeimmät asiat huolimatta siitä mitä ne ovat tai millainen suhde niillä on muihin tutkimuksiin. (Leinonen, 2018.)

Pyrin selvittämään aiheitani alla olevien kysymysten avulla. Olen muodostanut vastaukset yhdistämällä kaikkien haastateltavien vastauksista yhteisen kokonaisuuden. Joihinkin vastauksiin olen lisännyt suoranlainauksen ja sen perään haastateltavan numeron. Olen jakanut haastateltavat numeroin 1-4.

Millaisen koulutuksen olet saanut taktiseen neuvotteluun?

Mitkä ovat mielestäsi hyviä puoliasi, joista on apua taktisessa neuvottelussa?

Miten taktiseksi neuvottelijaksi pääsee?

Mitä piirteitä hyvällä taktisella neuvottelijalla on mielestäsi?

Mikä on tärkein ominaisuus/piirre?

Mitä taktiselta neuvottelijalta vaaditaan (ominaisuudet, koulutus yms.)?

Millaisia tilanteet, joissa taktista neuvottelua käytetään ovat yleensä olleet?

Miten olet kokenut tilanteet, joissa olet ollut taktisena neuvottelijana?

Mitä vinkkejä antaisit poliisille, joka ei ole saanut taktisen neuvottelun koulutusta, tilanteisiin, joissa tarvitaan neuvottelutaitoja?

Näiden kysymyksiä jälkeen annoin haastateltavien vielä esittää omia ajatuksia aiheesta ja kertoa jotain heidän mielestään tärkeää, mikä ei vielä haastattelussa tullut ilmi. Seuraavassa on koottuna vastaukset haastatteluiden perusteella.

4.2 Taktisten neuvottelijoiden haastattelut

Millaisen koulutuksen olet saanut taktiseen neuvotteluun?

Kaksi haastateltavaa olivat suorittaneet taktisen neuvottelun peruskurssin sekä jatkokurssin (haastateltavat 1 ja 2). Loput kaksi haastateltavaa (haastateltavat 3 ja 4) olivat suorittaneet peruskurssin, toinen vuonna 2016 ja toinen vuonna 2019. Kaikkien haastateltavien uraan kuuluu myös harjoituspäiviä ja seminaareja, joissa on ylläpidetty osaamista taktisesta neuvottelusta ja opittu uutta.

Mitkä ovat mielestäsi hyviä puoliaasi, joista on apua taktisessa neuvottelussa?

Haastateltavat painottivat keskustelu- ja kuuntelutaitoja. Myös elämäkokemuksesta ja kokemuksesta poliisissa nähtiin olevan hyötyä. Muita positiivisia ominaisuuksia oli rauhallinen suhtautuminen tilanteisiin, vuorovaikutustaidot, pitkäjänteisyys ja tilanneorganisaatiossa toimiminen. Myös ymmärtäväisyys ihmisiä kohtaan, maltti, sinnikkyys, empatiakyky sekä kyky samaistua erinäköisiin ja erilaisiin ihmisiin nähtiin vahvuutena.

Miten taktiseksi neuvottelijaksi pääsee?

Haastateltavat kertoivat, että taktiseksi neuvottelijaksi pääsee kertomalla taktisen neuvotteluryhmän vetäjälle kiinnostuksensa asiaan ja pääsemällä sen jälkeen mahdollisesti ryhmän jäseneksi. Tämän jälkeen käytyään koulutuksessa voi toimia taktisena neuvottelijana osana ryhmää.

Tavat eroavat jonkin verran ja joissain laitoksissa järjestetään vuosittain hakuja ryhmään. Hakuprosessiin voi kuulua erilaisia soveltuvuutta mittaavia testejä ja haastatteluja, joissa mitataan sopivuutta taktiseksi neuvottelijaksi.

Mitä piirteitä hyvällä taktisella neuvottelijalla on mielestäsi? Mikä on tärkein ominaisuus/piirre?

Taktiset neuvottelijat pitivät kuuntelemisen taitoa tärkeänä. Kuuntelemiselle annettiin myös eri merkityksiä. Ensinnäkin on tärkeää kuunnella mitä henkilö, jonka kanssa neuvotellaan, kertoo, toiseksi pyrkiä ymmärtämään mitä hän sanoo rivien välistä ja lopuksi mitä taustalta kuuluu. Tämä vaatii työtä ja keskittymistä. Puheen ja taustäänien välillä vois myös olla ristiriitaisuutta mikä pitää huomioida. Kuuntelemisen taidon lisäksi painotettiin hyvää hermoa, kärsivällisyyttä ja sinnikkyyttä. Tilanteissa pitää myös osata olla provosoitumatta ja miettiä tarkasti mitä sanoo kohteelle.

Mitä taktiselta neuvottelijalta vaaditaan (ominaisuudet, koulutus yms.)?

Taktiselta neuvottelijalta vaaditaan soveltuvuutta tehtävään ja kurssin suorittamista. Haastateltavat painottivat myös hyödyllisenä asiana tietämystä niin kentän, tutkinnan kuin lupapuolen käytännöistä. Hyödyllisenä nähtiin myös se, että työajoissa ja töihin lähtemisessä pystyy joustamaan, koska tilanteet voivat tulla yllättäen mihin aikaan tahansa.

Millaisia tilanteet, joissa taktista neuvottelua käytetään ovat yleensä olleet?

Kaikilla haastateltavilla oli samankaltaisia kokemuksia tehtävistä. Yleisimpiä tilanteita, joissa oli käytetty taktista neuvottelua, olivat olleet itsetuhoiset henkilöt, panttivankitilanteet ja vaarallisen henkilön kiinniotot. Lisäksi mainittiin, että taktista neuvottelua voi käyttää myös esimerkiksi mielenosoituksissa ennalta estävästi.

Miten olet kokenut tilanteet, joissa olet ollut taktisena neuvottelijana?

Taktista neuvottelua vaativat tilanteet oli koettu pääsääntöisesti kuten muutkin työtehtävät, mutta riippuen tehtävän luonteesta ne saattoivat olla kuormittavia niin henkisesti kuin fyysisesti. Neuvottelut saattavat kestää useita tunteja ja voivat sijoittua työvuoron perään mikä lisää varsinkin fyysistä kuormitusta.

Tavallista oli myös, että neuvottelutilanteessa neuvottelija keskittyy niin tarkasti kuuntelemaan kohdetta, että tietyllä tapaa muu maailma sulkeutuu ympäriltä pois. Yhden haastateltavan kuvaus ajantajusta kuvaa hyvin tilanteen vaativuutta ”Minä olen kerran esimerkiksi 4 tuntia neuvotellut putkaan ja minä luulin, että se kesti jotain 10 minuuttia se puhelu, mutta sitten kun se puhelu loppui ja tilanne ratkesi minä olin aivan poikki, että siinä mielessä tilanne on raskas, kun siihen on niin paljon keskittynyt” (haastateltava 3).

Mitä vinkkejä antaisit poliisille, joka ei ole saanut taktisen neuvottelun koulutusta, tilanteisiin, joissa tarvitaan neuvottelutaitoja?

Haastatteluissa nousi esiin esimerkiksi ajan varaamisen merkitys. Tilanteisiin ei voi mennä sillä ajatuksella, että hoidetaan tämä nyt vaan nopeasti. Neuvottiin myös etsimään asia, josta molempien on helppo jutella ja pyrkiä rakentamaan ratkaisua sitä kautta etenemällä helpoista asioista vaikeampiin.

Kaikki haastateltavat painottivat myös, että se poliisimies, joka aloittaa keskustelun kohdehenkilön kanssa voi sitä jatkaa vaikka varsinaiset neuvottelijat saapuisivat paikalle. Painotettiin myös sitä tosiasiaa, että kaikkien poliisien työ on jonkin asteista neuvottelua asiakkaan kanssa. ”On ollut myös tilanteita, jossa partio on ollut siellä paikalla ja sitten on tullut neuvottelijat paikalle ja jos jo ensipartiolla on hyvä keskusteluyhteys eihän silloin neuvottelijat tule väliin, vaan ne voi sitten antaa vaan sinulle lisää tietoja ja infoja – ” (haastateltava 1).

”Ilman koulutustakin joutuu totta kai neuvottelemaan ihan jokainen poliisi työssään jossain vaiheessa. Rauhallisuus puhuessa, havaintojen teko puhelun aikana kohdehenkilöstä sekä kaiken tiedon välittäminen muille tehtävään osallistuville – siinä ehkä tärkeimmät” (haastateltava 4).

Tärkeänä pidettiin myös kohdehenkilön kunnioittamista ja tälle kunniallisen poistumistien antamista tilanteessa. Tällä tarkoitettiin sitä, että tilanne, mikä on ajanut neuvotteluun, on varmasti vaikea myös kohdehenkilölle, joten hänelle pitää antaa mahdollisuus toimia oikein.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Seuraavaksi esittelen haastatteluiden pohjalta tekemäni tutkimuksen johtopäätökset.

Haastattelun alussa halusin selvittää millaisin tavoin haastatteluni kohteet ovat päätyneet taktisiksi neuvottelijoiksi. Vastauksista näkee, että kaksi haastateltavaa oli käynyt taktisen neuvottelun peruskurssin ja loput kaksi olivat käyneet taktisen neuvottelun perus- ja jatkokurssin. Toinen peruskurssin käyneistä oli menossa myös jatkokurssille, joten tästä voisi päätellä, että kuten muussakin poliisin työssä myös taktisessa neuvottelussa opetellaan koko ajan uutta ja pidetään yllä ammattitaitoa. Kaikki haastateltavat myös mainitsivat harjoittelevansa perustyönkuvan ohessa taktista neuvottelua muun muassa harjoituspäivillä ja seminaareissa.

Haastateltavat mainitsivat omiksi hyviksi puoliksiin taktista neuvottelua ajatellen muun muassa keskustelu ja kuuntelutaidot. Tämä johtuu varmasti siitä, että neuvottelussa keskustelu on kaiken ydin. Koko neuvottelu voi epäonnistua, jos poliisin on vaikea tuottaa puhetta tai keskustelu ei ole luontevaa, varsinkin kun neuvottelun kohde voi olla tuntematon. Kohde voi tuntea itsensä esimerkiksi arvottomaksi, jos poliisi ei vaikuta aidosti kiinnostuneelta.

Liian puhelias neuvottelija taas saattaa jyrätä liikaa vastapuolen mikä ei myöskään ole hyvä asia. Koska neuvottelussa pyritään saamaan mahdollisimman paljon tietoa kohteesta, on hyvä antaa hänelle mahdollisimman paljon suunvuoroa. Olemalla kiinnostunut vastapuolen mielipiteistä ja ajatuksista vahvistetaan kohteen ja neuvottelijan luottamusta ja täten vahvistetaan neuvottelun onnistumista.

Haastateltavat mainitsivat myös hyödyllisiksi aiemman kokemuksen poliisista sekä rauhallisuuden ja hyvien vuorovaikutustaitojen omaamisen. Kokemus poliisista on varmastikin hyödyksi, koska silloin on jo kokemusta erilaisista tilanteista ja ihmisistä ja osaa mahdollisesti ennakoida mitä tulee tapahtumaan tai ainakin mitä mahdollisesti tapahtuu. Myös se, että tietää ja tuntee täysin, miten tilanneorganisaatiossa, mikä yleensä neuvottelutilanteisiin kuuluu, toimitaan lisää neuvottelun onnistumista. Kun tietää oman ja muiden roolin voi keskittyä täysin neuvottelutilanteeseen ja toivotun lopputuloksen

saavuttamiseen. Rauhallisuus ja hyvät vuorovaikutustaidot taas näkyvät kykynä kuunnella kohdetta ja antaa hänen ajatuksilleen tilaa mikä varmasti rauhoittaa kohdetta ja siten on viemässä tilannetta poliisiin toivomaan lopputulokseen.

Seuraavaksi halusin selvittää, miten taktiseksi neuvottelijaksi pääsee ja miten haastateltavani olivat päässeet ryhmän jäseniksi. Ryhmään pääseminen eroaa laitosten välillä jonkin verran, mutta yhteistä oli se, että alussa kannattaa ottaa yhteyttä ryhmään ja ilmaista kiinnostuksensa asiassa. Tämän jälkeen, jos on sopiva tehtävään voi päästä kursseille. Kiinnostuneiden määrä voi vaikuttaa siihen järjestetäänkö varsinaisia pääsykokeita.

Tästä voisi päätellä sen, että kaikilta poliiseilta voisi odottaa tiettyjä asioita mitä myös neuvottelussa tarvitaan. Poliisiammattikorkeakoulun pääsykokeissakin mitataan hakijoiden keskustelu ja vuorovaikutustaitoja, joten ne ovat kaikilta poliiseilta toivottavia ominaisuuksia.

Mitä piirteitä sitten hyvällä taktisella neuvottelijalla on. Haastateltavat mainitsivat hyvin samanlaisia asioita kuin aiempaan kysymykseen heidän omista hyvistä puolistaan, eli hyvällä taktisella neuvottelijalla nähtiin olevan taitoa kuunnella muita, kärsivällisyyttä, sinnikkyyttä ja hyvää hermoa. Mainittiin myös, että pitää olla provosoitumatta tilanteissa. Nämä piirteet ovat semmoisia, mitä jokainen poliisi varmasti tarvitsee työssään joka päivä.

Taktiselta neuvottelijalta vaadittiin haastateltavien mukaan soveltuvuutta työhön, mikä tarkoittaa varmastikin juuri aiemmin mainitsemien piirteiden omaamista. Painotettiin myös sitä, että tietää ja hallitsee monipuolisesti poliisin kaikkia ”osa-alueita” eli siis valvonta- ja hälytystoiminnan, tutkinnan ja lupapuolen roolin. Myös joustavuutta työajoissa korostettiin. Taktiset neuvottelutilanteet voivat tulla mihin aikaan vain vuorokaudesta ja työ eroaa esimerkiksi perus tutkijan työstä siinä, että lähtö töihin voi tulla mihin kellon aikaan vain.

Millaisia sitten tilanteet, joissa taktista neuvottelua käytetään ovat yleensä olleet. Kaikilla haastateltavilla oli samankaltaisia kokemuksia tehtävistä. Yleisimpiä tilanteita, joissa oli käytetty taktista neuvottelua, olivat olleet itsetuhoiset ihmiset, panttivankitilanteet ja vaarallisen henkilön kiinniotot.

Taktiset neuvottelijat olivat kokeneet tilanteet eritavoin riippuen olosuhteista ja esimerkiksi neuvottelutilanteiden kestosta. Pitkät neuvottelut olivat lisänneet fyysisistä kuormitusta ja ne

oli koettu siten raskaampana. Kellään haastateltavista ei ollut sattunut kuitenkaan neuvottelutilannetta mikä olisi koettu erityisen raskaana tai kuormittavana. Tämä voi johtua siitä, että vaikeita tilanteita ei ole omalle kohdalle sattunut tai siitä, että tilanteita on harjoiteltu paljon ja harjoitus tilanteet ovat olleet monipuolisia, joten tilanne on voitu mahdollisesti jo tavallaan kokea.

Uskon myös, että hyvin ratkenneet tilanteet, joissa on ollut esimerkiksi välitön hengenvaara välissä eivät ole lopulta näyttäneet niin raskailta hyvän lopputuloksen takia. Myös se, että tilanteesta puhuu heti tilanteen rauhoituttua toisen poliisin kanssa voi auttaa käsittelemään aihetta ja tätä pidettiin tärkeänä.

Viimeinen kaikille haastateltaville esitetty kysymys oli mitä vinkkejä he antaisivat poliiseille, jotka eivät ole saaneet taktisen neuvottelun koulutusta, tilanteisiin, jossa tarvitaan neuvottelutaitoja. Haastateltavat kehottivat muun muassa varaamaan neuvottelutilanteisiin rutkasti aikaa ja keksimään mahdollisimman nopeasti aiheen, josta varsinkin kohteen olisi mukava jutella. Tilanteen hyvä käynnistyminen voi luoda kohdehenkilölle uskoa siitä, että vastassa on ammattitaitoinen poliisi, joka haluaa auttaa ja on kiinnostunut kohdehenkilöstä.

Haastateltavat painottivatkin myös sitä, että se, joka saa ensimmäisen kerran puheyhteyden kohteeseen voi jatkaa sitä ja tulla samalla suorittaneeksi neuvottelua. Keskustelua voi jatkaa vaikka varsinaiset taktiset neuvottelijat saapuisivat. Haastateltavat kertoivat, että tässä vaiheessa heidän roolinsa voi olla tukea neuvottelussa ja selvittää taustatietoja.

Kehotettiin myös pyrkimykseen olla rauhallinen omassa toiminnassa ja puheessa, havainnoida keskustelun mukana tapahtumia ja ääniä sekä välittää tärkeitä tietoja muille tilanteessa toimivilla poliiseille. Nämä kaikki ovat hyvin samankaltaisia asioita ja piirteitä kuin mitä haastateltavat mainitsivat hyvällä taktisella neuvottelijalla olevan.

Kuten vastauksista käy ilmi poliisi, joka ei ole saanut taktisen neuvottelun koulutusta voi joutua tilanteeseen, jossa ensisijaisesti toimisi taktisen neuvottelun koulutuksen saanut poliisi, voidaan pohtia pitäisikö poliisin AMK koulutukseen lisätä harjoituksia, joissa ollaan jonkinlaisessa kriittisessä neuvottelutilanteessa.

6 POHDINTA JA LOPPUYHTEENVETO

Seuraavaksi pohdin tekemäni tutkimuksen reliabiliteettia ja validiteettia sekä tutkimuksen eettisyyttä. Mietin myös lisätutkimamahdollisuutta ja pohdin kokonaisuudessaan tutkimuksen onnistumista ja opinnäytetyöprosessia.

6.1 Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tilastokeskus määrittelee reliabiliteetin ja validiteetin seuraavasti: reliabiliteetti kertoo kuinka luotettavasti ja toistettavasti mittari mittaa haluttua toimintaa, sitä voidaan arvioida esimerkiksi toistomittauksilla. Validiteetti ilmaisee tutkimuksessa käytetyn mittaamenetelmän onnistumista. (Tilastokeskuksen nettisivut).

Ruusuvuori ja Nikander (2010) kuvaavat reliabiliteetin merkitystä laadullisessa tutkimuksessa kertomalla, että tutkimuksessa korostuvat analyysin systemaattisuuden ja tulkinnan luotettavuuden normit. Systemaattisissa analyysissä avataan valinnat, rajaukset ja periaatteet, jotka ovat määrittäneet analyysin etenemistä. Se mistä aineiston kokonaisuus koostuu, tehdään lukijalle näkyväksi ja kuvataan aineiston osat, joiden mukaan päähavainnot on rakennettu. (Ruusuvuori & Nikander, 2010, s. 27).

Kun arvioidaan tutkimuksen validiteettia laadullisessa tutkimuksessa, arvioidaan aineistojen ja niistä tehtävien tulkintojen pätevyyttä. Validiteettia voi tarkastella esimerkiksi kysymyksen ”olenko valinnut oikean aineiston voidakseni mahdollisimman hyvin vastata tutkimuskysymyksiini” avulla. (Ruusuvuori & Nikander, 2010, s. 27). Validiteettia pohtimalla pyritään löytämään vastaus siihen, onko tutkimus pätevä, onko se huolellisesti tehty ja ovatko tutkimuksella saadut tulokset ja niiden kautta tehdyt päätelmät totuudenmukaisia (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2009, s. 27).

Halusin selvittää työllä Kuopion poliisilaitoksen taktisten neuvottelijoiden ajatuksia ja kokemuksia neuvottelusta. Valitessani Kuopion neuvottelijat haastatteluun, joka koskee Kuopion poliisilaitoksen neuvottelijoita, valitsin oikean aineiston ja onnistuin siltä osin vastaamaan tutkimuskysymykseen oikein. Jos olisin valinnut haastatteluun esimerkiksi Oulun poliisilaitokselta neuvottelijoita ei se olisi sopinut kuvaamaan Kuopion poliisilaitoksen poliisien kokemuksia.

Haastatteluiden pohjalta muodostamani ajatuksia ja mahdollisia johtopäätöksiä voidaan pitää luetettavina, koska ne on muodostettu haastatteluiden pohjalta. Litteroidut haastattelut säilytetään tutkimusaineistona, joten niitä ei hävitetä ja täten luotettavuus kasvaa. Pitää kuitenkin muistaa, että haastattelin pientä joukkoa poliiseja, joten tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää koskemaan esimerkiksi koko Suomen taktisia neuvottelijoita.

Haastattelumenetelmä sopi mielestäni tutkimukseen hyvin, koska sain sillä sanallista vastausmateriaalia ja vastaajat pystyivät vastaamaan syvällisesti kysymyksiin. Toistamalla tutkimuksen samoille henkilöille saisin varmasti saman suuntaisia vastauksia, koska he ovat vastanneet esittämiini kysymyksiin pääasiassa oman kokemuksensa mukaan.

6.2 Tutkimuksen eettisyys ja lisätutkintamahdollisuus

Helsingin yliopisto (2020) on listannut hyvän tieteellisen käytännön lähtökohdiksi tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita noudattaen muun muassa rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden tutkimustyön jokaisessa vaiheessa sekä muiden tutkijoiden työn arvostamisen tarvittavilla viitauksilla (Helsingin yliopiston verkkosivut, 2020). Mielestäni omassa työssäni nämä kriteerit ovat täyttyneet, koska olen raportoinut rehellisesti tutkimustuloksistani perustaen ne haastatteluihin. Olen ollut tarkka työtä tehdessäni muun muassa niin, että haastateltavien yksityisyys säilyy ja tekstit, joihin olen viitannut ovat selkeästi näkyvissä. Työtäni varten tehdyt nauhoitukset olen poistanut litteroinnin jälkeen.

Tutkimuksen eettisyyteen liittyy myös se, että olen noudattanut yleisiä tieteelliseen tietoon liittyviä vaatimuksia muun muassa tutkimuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Työni noudattaa suurimmalta osin yleisiä tutkimustyöhön ja opinnäytetyöhön liittyviä vaatimuksia.

Haastattelussa saatuja tietoja tulee käsitellä luottamuksellisesti niin, että ne eivät joudu ulkopuolisen haltuun. Haastateltavan tulee tämä myös saada tietää. (Metsämuuronen, 2006, s. 113.) Oma työtä tehdessä kerroin haastateltaville, että hyödynnän haastattelussa saatuja vastauksia vain opinnäytetyössäni ja säilytän niitä asianmukaisesti.

Uskon, että työssäni on lisätutkintamahdollisuuksia. Olen jo aiemmin kirjoittanut miten kvantitatiivista tutkimusta voisi hyödyntää tässä työssä, mutta tutkia voi myös lisää

hyödyntäen jo käytössä olevaa menetelmää. Voisi tutkia esimerkiksi miten eri vuosina taktisen neuvottelun koulutuksen saaneiden koulutus on eronnut toisistaan. Painotetaanko nyt vuonna 2020 eri asioita kuin 90-luvulla. Toinen lisätutkimamahdollisuus olisi tutkimus, jossa käytettäisiin tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia ja verrattaisiin niitä vaikkapa Helsingin poliisilaitoksen taktisen neuvottelijoiden haastatteluihin. Vaikuttaako maantieteellinen sijainti neuvottelutilanteisiin tai vaikuttaako asukkaiden määrä neuvottelutilanteiden määrään ja tätä kautta neuvottelijoiden kokemuksiin.

6.3 Opinnäytetyöprosessi

Tämä oli ensimmäinen ammattikorkeakoulun opinnäytetyö, jonka tein. Työprosessi oli varsin opettava monella tavoin ja se eteni hyvin vaihtelevasti. Alun koin hankalaksi, koska minulla ei ollut heti selvänä mistä aiheesta haluaisin alkaa tehdä tutkimusta ja mikä olisi minulle paras menetelmä lähteä työstämään sitä. Lopulta päädyin tähän aiheeseen ja haastattelun hyödyntämiseen. Olen tyytyväinen valitessani haastattelun, koska sain sillä mielestäni aitoa tietoa. Välillä kirjoittaminen on sujunut oikein hyvin ja tekstiä on syntynyt kuin itsestään vaikka en ajattele kirjoittamisen olevan isoin vahvuuteni.

Tutkimus onnistui mielestäni lopulta hyvin. Sain tehtyä mitä olin suunnitellut tekeväni ja olen siten tyytyväinen lopputulemaan. Jos teen vielä joskus yhtä laajan ja opinnäytetyön linjoja mukailevan työn olen varmasti paljon valmiimpi ja aloittaminen on helpompaa. Jos siis voisin nyt tehdä jotain toisin, perehtyisin alussa vielä tarkemmin siihen, mistä opinnäytetyö koostuu ja mitä siinä pitää olla. Ehkä tämän jälkeen työstä olisi tullut vähän erilainen. Välillä myös mietin olisiko jokin kvantitatiivinen lomaketutkimus ollut parempi, mutta sen tietää vain sellaisen tekemällä. Myös pientä hiomista olisin tehnyt haastattelu kysymyksiin muun muassa sen, että yhdessä esitetyssä kysymyksessä on vain yksi varsinainen kysymys. Aineistona olisi myös voinut olla isompi, esimerkiksi koko Itä-Suomen poliisien taktiset neuvottelijat, jolloin olisi saanut yleistettävämpää tietoa.

Opin työn tekemisen aikana paljon tutkimuksen teosta, kirjoitus prosessista ja tietysti tutkittavasta aiheesta. Muita töitä opponoidessa opin myös palautteen antoa ja sen saamista. Minut yllätti positiivisesti se, että kirjoittaminen oli välillä oikein mukavaa, toisaalta välillä oli juuri vaikea kirjoittaa ja löytää oikeat sanat ajatuksilleen.

Tein julkisen työn, koska opinnäytetyön ohjeen mukaan työn pitää olla julkinen, ellei sitä ole tilattu esimerkiksi jostain yrityksestä tai tässä tapauksessa, kun kyseessä on Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyö mikään poliisilaitos ei ole työtä minulta tilannut. Tämä asetti joitain rajoituksia, enkä siis voinut lisätä työhöni mitään salaista tietoa, mitä aiheesta olisi varmasti löytynyt ja se osaltaan olisi tuonut lisää tietoa aiheesta. Olisin halunnut kertoa muun muassa taktisen neuvottelun koulutuksesta tarkemmin.

Lopuksi haluan kiittää Kuopion poliisilaitoksen taktisia neuvottelijoita, jotka osaltaan mahdollistivat tämän opinnäytetyön valmistumisen.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 1995: Laadullinen tutkimus. 3., uudistettu painos. Tampere, Vastapaino.

Eskola, Jari. & Suoranta, Juha 1998: Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 6., painos. Tampere, Vastapaino.

Helsingin yliopisto 2020: Tutkimusetiikka. Luettavissa: <https://www.helsinki.fi/fi/tutkimus/tutkijan-palvelut/tutkimusetiikka>.

Jyväskylän yliopisto 2020: Tutkimusmenetelmät ja tutkimusaineistot. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/kirjasto/kirjastotuutori/aihehaku-tutkimusprosessissa/menetelmatietoa-ja-palveluja>.

Jyväskylän yliopisto 2015: Laadullinen tutkimus. Luettavissa: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Kesti, Jutta. 2018: Tulkin käyttö Suomen poliisin taktisessa neuvottelussa: tulkin käytön tuomat haasteet ja erityispiirteet. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

Kuopion taktisten neuvottelijoiden haastattelut (2020).

Lanceley, Frederick J. 1999: On-Scene Guide for Crisis Negotiators. Florida. CRC Press LLC.

Leinonen Rita 2018: Sisällönanalyysi. Luettavissa: <https://spoken.fi/sisallonanalyysi/>

Metsämuuronen, J. (2006). Laadullisen tutkimuksen perusteet. Teoksessa Metsämuuronen, J., Virtanen, J., Rantala, T., Remes, L., Sandelin-Benkö, S., Luoma, P. & Reinikainen, K. (toim.). Laadullisen tutkimuksen käsikirja, (s. 79-147), Helsinki: International Methelp.

Näpäri, Liisa 2017: Haastattelun lajityypit. Luettavissa: <https://spoken.fi/2180/>.

Poliisihallituksen määräys 2020/2013/5267 (2014): Taktinen neuvottelu.

Ruusuvuori, Johanna & Tiittula Liisa (toim.) 2005: Haastattelu – Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus, Tampere, Vastapaino.

Ruusuvuori Johanna & Nikander Pirjo & Hyvärinen Matti (toim.), 2010: Haastattelun analyysi, Tampere, Vastapaino.

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusmiekka, Anna. 2009: Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV. Kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Yhteiskuntatieteellisen tietoaarkiston julkaisuja. Luettavissa:

<https://www.fsd.tuni.fi/fi/tietoaarkisto/julkaisut/kvalimotv.pdf>.

Strentz, Thomas 2018: Psychological Aspects of Crisis Negotiation. New York. Routledge

Tilastokeskus: Reliabiliteetti. Luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>
Luettu: 2.11.2020.

Tilastokeskus: Validiteetti. Luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html>
Luettu 2.11.2020.

Viikari, Ville; Voutilainen, Antti 2020: Invisio V50 - keskusyksikkö: Invisio V50 - laitteen käyttö taktisessa neuvottelussa. Poliisiammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1: Haastattelukysymykset

Millaisen koulutuksen olet saanut taktiseen neuvotteluun?

Mitkä ovat mielestäsi hyviä puoliaasi, joista on apua taktisessa neuvottelussa?

Miten taktiseksi neuvottelijaksi pääsee?

Mitä piirteitä hyvällä taktisella neuvottelijalla on mielestäsi?

Mikä on tärkein ominaisuus/piirre?

Mitä taktiselta neuvottelijalta vaaditaan (ominaisuudet, koulutus yms.)?

Millaisia tilanteet, joissa taktista neuvottelua käytetään ovat yleensä olleet?

Miten olet kokenut tilanteet, joissa olet ollut taktisena neuvottelijana?

Mitä vinkkejä antaisit poliisille, joka ei ole saanut taktisen neuvottelun koulutusta, tilanteisiin, joissa tarvitaan neuvottelutaitoja?